Yrittäjyydestä avaintaito

12.2.2018

Suomen Yrittäjien Mikael Pentikäinen kutsui äskettäin koulutusorganisaatioita yrittäjyyden vallankumoukseen (Pentikäinen 2018). Perustelutkin ovat selvät: työn murros muuttaa lähivuosina radikaalisti ammattirakenteita. Yhä useamman työ joko muuttuu tai katoaa, ja uudet työt vaativat erilaisia taitoja.

Yksi keskeinen osaamisalue tulevaisuuden työelämässä on yrittäjyysosaaminen. Yrittäjyys ei tässä välttämättä tarkoita yrittäjäksi ryhtymistä, vaikka sekin valinta on tänä päivänä luontevampi kuin vuosikymmeniin (GEM 2017). Yrittäjyysosaaminen on kykyä havaita mahdollisuuksia lisäarvon tuottamiseen ja kykyä tehdä näistä mahdollisuuksista totta. Myös yrittäjämäinen itseohjautuvuus alkaa olla työelämässä pärjäämisen edellytys. Kun robotit ja algoritmit tekevät ennakoitavat työt halvemmalla, tasalaatuisemmin ja tehokkaammin, on ihmisen ydinosaamista etsittävä ennalta-arvaamattoman ja inhimillisen kentältä. Tässä yrittäjämäinen ote maailmaan on korvaamaton etu.

Idea ja näkemys sen toteuttamisesta eivät yksin riitä. Kolmas, kriittinen tekijä on usko ja halu toimia näkemyksen mukaan. Usko mahdollisuuksiin muuttaa maailmaa omalla toiminnalla on yrittämisen ytimessä. Yrittäjämäisyyteen tähtäävän korkeakoulun onkin ennen kaikkea kysyttävä itseltään, tukeeko se opiskelijan autonomiaa, opiskelijan uskoa omaan pystyvyyteensä.

Ihmisenä kasvaminen ylipäätään on nousemassa korkeakoulutuksessa uudella tavalla keskiöön. Taidot työhön –hankkeessa (Suhonen 2018) on analysoitu Tilastokeskuksen aineistojen pohjalta koulutuksen vaikutusta työllistymiseen ja työstä saatavaan korvaukseen. Alustavien tulosten perusteella koulutus kannattaa edelleen, mutta painopiste on hiljalleen siirtymässä sosiaalisten taitojen suuntaan. Matemaattisia ja mekaanisia operaatiota on helppo automatisoida jo nykyteknologialla, mutta tiimityöskentely, asiakaslähtöisyys ja ylipäätään ihmisen kohtaamisen edellyttämä herkkyys eivät lähivuosina käänny konekielelle. Työelämässä menestyjät valikoituvat yhä useammin sosiaalisen osaamisen perusteella.

Tämä haastaa myös korkeakoulut pohtimaan, onko sosiaaliselle osaamiselle annettu opetuksessa riittävä painoarvo. Perinteisesti korkeakouluissa on korostettu kognitiivisten taitojen kehittämistä enemmän kuin sosiaalisia kykyjä. Myös ammattikorkeakouluissa, joissa opetus on suunniteltu työelämälähtöisesti ja sosiaaliset perustaidot huomioitu, on terveellistä pohtia sosiaalisen osaamisen merkitystä pedagogisista ratkaisuista päätettäessä. Haastetta tähän tuo se, että sosiaalinen osaaminen kehittyy tiedollista osaamista vahvemmin yksilöllistä polkua noudattaen. Opiskelijan tukeminen sosiaalisen osaamisen ja pääoman kerryttämiseen vaatii erilaista otetta opettajiltakin, sillä oikeita vastauksia ja hyviä lopputulemia ei ole vain yhtä vaan monia – yhtä monta kuin on opiskelijaakin.

SeAMK on visionsa mukaan yrittäjähenkinen korkeakoulu. Tätä visiota toteutetaan lähivuosina tuomalla entistä vahvemmin esiin yrittäjyyttä opintojen läpileikkaavana juonteena ja tarjoamalla yrittäjyydestä kiinnostuneille opiskelijoille entistä laajemmat mahdollisuudet viedä liikeideaansa eteenpäin jo opintojen aikana. Tutkimusten mukaan yrittäjyysaikomukset korkeakoulutuksen aikana pikemminkin heikkenevät kuin vahvistuvat (esim. Varamäki ym. 2015), mutta niin ei tarvitse olla.

Työn maailma on muuttumassa yhä vahvemmin yrittäjyyden maailmaksi. Mahdollisuuksia pitää oppia näkemään siellä missä niitä on, ja luomaan siellä missä niitä ei näe. Korkeakoulun tehtävä on varustaa opiskelijansa tiedollisten ja taidollisten työkalujen lisäksi myös asenneosaamisella: antaa jokaisella eväät oman elämänsä yrittäjyyteen.
Pannaan tavoitteeksi tämä: jokainen SeAMKista valmistuva osaa, tietää osaavansa ja luottaa kykyynsä tehdä osaamisellaan unelmista totta. Maailma ei ole valmis. Näitä nuoria tarvitaan.

Anmari Viljamaa
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Elina Varamäki
vararehtori, KTT, dosentti, SeAMK

Tuija Vasikkaniemi
opetuksen kehittämispäällikkö, SeAMK

Lähteet:
GEM 2017. Global Entrepreneurship Monitor Global Report 2016/2017. Global Entrepreneurship Research Association GERA. Saatavilla: http://gemconsortium.org/report/49812
Pentikäinen, M. 2018. Yrittäjyyden vallankumous. [Puheenvuoro]. Tilaisuudessa Koulutusjohdon foorumi 8.2.2018. Helsinki: Suomen Yrittäjät.
Suhonen, T. 2018. Mikä on osaamisen tuotto? [Puheenvuoro]. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT / Taidot työhön -hanke. Tilaisuudessa Koulutusjohdon foorumi 8.2.2018. Helsinki: Suomen Yrittäjät.
Varamäki, E., Joensuu, S., Tornikoski, E. & Viljamaa, A. (2015). The development of entrepreneurial potential among young people: An empirical investigation of the development of intentions over time. Journal of Small Business and Entrepreneurship Development 22:3, pp. 563–589, http://www.emeraldinsight.com/doi/10.1108/JSBED-02-2012-0027